

สรุปคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 4/2559 เรื่อง การยกเว้นการใช้บังคับกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสำหรับการประกอบกิจการบางประเภท

จัดทำโดย มูลนิธิธิดาธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW)

เหตุผลของคำสั่ง: เพื่อระงับและแก้ไขข้อขัดข้องทางกฎหมายบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อความพยายามของรัฐในการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนเรื่องความมั่นคงในการจัดหาพลังงานของประเทศไทย และปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการจัดการปัญหาขยะล้นเมือง และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ พร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงจำเป็นต้องอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 ออกคำสั่งฉบับนี้

เนื้อหาของคำสั่งและรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจคำสั่ง:

ข้อ 1. ให้ยกเว้นการบังคับใช้กฎกระทรวงฯ ผังเมืองรวม ทุกฉบับในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ที่มีผลใช้บังคับทางกฎหมายอยู่ ณ วันที่ 20 มกราคม 2559 (วันที่มีคำสั่งฉบับนี้) หรือที่จะประกาศและมีผลใช้บังคับภายในหนึ่งปีนับจากวันที่มีคำสั่งฉบับนี้ (ระหว่างวันที่ 21 มกราคม 2559 – 20 มกราคม 2560) สำหรับการอนุมัติอนุญาตให้ประกอบกิจการดังต่อไปนี้

- (1) คลังน้ำมันตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง
- (2) กิจการโรงงานลำดับที่ 88: โรงงานผลิต ส่ง หรือจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า (โรงไฟฟ้าและสถานีส่งไฟฟ้า)
- (3) กิจการที่เป็นส่วนหนึ่งของการผลิต ขนส่ง และระบบจำหน่ายพลังงานของกิจการตาม (1) และ (2) (เช่น ท่อส่งน้ำมัน สายส่งไฟฟ้า)

ทั้งนี้กิจการตาม (1) (2) และ (3) เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน

- แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ.2558-2579 (PDP 2015)
- แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ.2558-2579
- แผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.2558-2579
- แผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ พ.ศ.2558-2579
- และรวมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมปรับปรุงแผนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในภายหลังด้วย

(4) กิจการโรงงานลำดับที่ 89: โรงผลิตก๊าซซึ่งมิใช่ก๊าซธรรมชาติ (เช่น โรงงานผลิตก๊าซชีวภาพ)

- (5) กิจการโรงงานลำดับที่ 101: โรงงานปรับปรุงคุณภาพของเสียรวม (เช่น โรงบำบัดน้ำเสีย เตาเผาขยะ)
- (6) กิจการโรงงานลำดับที่ 105: โรงงานคัดแยกและฝังกลบสิ่งปฏิกูล วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว (เช่น หลุมฝังกลบขยะ)
- (7) กิจการโรงงานลำดับที่ 106 โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการนำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่ใช้แล้ว หรือของเสียจากโรงงานมาผลิตเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยผ่านกรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม (โรงงานรีไซเคิล)
- (8) กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกำจัดมูลฝอย

ข้อ 2. คำสั่งนี้ให้มีผลใช้บังคับทันทีตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2559 เป็นต้นไป

ผลกระทบของคำสั่ง: เป็นการลดข้อจำกัดทางกฎหมายเรื่องพื้นที่ตั้งโรงงานหรือกิจการที่เกี่ยวข้องการผลิตพลังงานและการจัดการขยะของเสียสิ่งปฏิกูล ซึ่งเดิมอาจมีหลักเกณฑ์ข้อห้ามตามกฎหมายกระทรวงฯผังเมืองรวมที่บังคับใช้ในพื้นที่อำเภอหรือจังหวัดนั้น ๆ (หรืออยู่ในร่างผังเมืองรวมที่กำลังจะประกาศบังคับใช้) ทำให้หน่วยงานรัฐไม่สามารถอนุมัติอนุญาตให้ประกอบกิจการตาม (1)-(8) ในพื้นที่ที่ต้องการได้ เช่น พื้นที่เขตอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรมที่มีข้อกำหนดห้ามสร้างโรงไฟฟ้า เป็นต้น

คำสั่งฉบับนี้ทำให้หน่วยงานรัฐสามารถอนุมัติอนุญาตการประกอบกิจการตาม (1)-(8) ได้โดยไม่ต้องพิจารณาข้อห้ามตามกฎหมายผังเมือง ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ที่สำคัญอีกต่อไป (แต่ยังคงต้องพิจารณาเรื่องความเหมาะสมของพื้นที่ตั้งโครงการและเงื่อนไขการอนุมัติอนุญาตตามกฎหมายอื่น ๆ ด้วย)

ข้อสังเกตบางประการ:

- (1) ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 ในการจัดทำผังเมืองรวมจะต้องมีการประกาศเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบถึงการวางและจัดทำผังเมืองรวม และหน่วยงานจะต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และเมื่อรับฟังแล้วต้องนำเอาความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาในการวางหรือทบทวนผังเมืองรวมให้สอดคล้องเหมาะสมด้วย ทั้งนี้เป็นไปตาม กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการโฆษณา การประชุม และการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวม พ.ศ. 2552

การออกคำสั่งยกเว้นการบังคับใช้ผังเมืองรวมที่จัดทำขึ้นโดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่มาแล้ว จึงเป็นการทำลายคุณค่าและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายผังเมืองที่กำหนดให้รัฐต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและนำไปประกอบการพิจารณา กำหนดประเภทและจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับเจตจำนงของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการคุ้มครองรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสวัสดิภาพของสังคมด้วย

(2) คำว่า "กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกำจัดมูลฝอย" อาจตีความรวมถึง โรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากเชื้อเพลิงขยะมูลฝอย ได้ด้วย

(3) ประเภทโรงงานลำดับต่างๆ เป็นไปตามกฎกระทรวง (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 (เปิดดูได้ที่ <http://www.diw.go.th/hawk/data/factype.php>)

(4) คำสั่งฉบับนี้มีผลใช้บังคับทันทีตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2559 และใช้บังคับกับทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

- อ่านความเห็นของคุณสุรชัย ตรงงาม เลขาธิการมูลนิธิธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW) ต่อกรณีการออกคำสั่งหัวหน้า คสช. ที่ 3/2559 และที่ 4/2559 ได้ที่ <http://prachatai.org/journal/2016/01/63637>